

Tutkunun peşinde

Sanat alanında kadınları daha görünür hale getirmek için toplumsal cinsiyet eşitliği konusunda farkındalık yaratan çalışmalara imza atan koleksiyoner Alejandra Castro Rioseco ile İstanbul ziyaretinde bir araya geldik.

Kübra BIÇAK – kubra.bicak@alem.com.tr / Fotoğraflar: Ertan DEMIRBILEK

Şilili Alejandra Castro Rioseco, kadınlar tarafından oluşturulan en büyük sanat koleksiyonuna sahip. 15 yıl önce kadınların sanat eserlerini toplamaya başlayan koleksiyonerin 900'den fazla eseri bulunuyor. Koleksiyonu ile MIA Sanat Koleksiyonu projesine imza atan Rioseco, dünyanın birçok yerinde kadınların bir adım öne çıkması için çalışmalar yürütüyor. Contemporary İstanbul kapsamında Elgiz Müzesi'nde düzenlenen bir panele konuşmacı olarak katılan, MIA Sanat Koleksiyonu projesiyle pek çok başarılı işe imza atan Rioseco ile koleksiyonerliği masaya yatırıyoruz.

Koleksiyoner olma tutkunuz nasıl başladı?

Benim tutkum çok temel. Estetik güzelliğe sahip şeyleri seviyorum. Modayı, mimariyi, sanatı, şiiri, müziği, hayata değer katan tüm güzellikleri seviyorum. Hayatım boyunca buna bağlı oldum. 15 yıldan fazla bir süredir de sanat koleksiyoneriyim. 15 yıldır bu tutku bana birçok şey öğretti. Mühendislik okudum ama bu mesleği yapmadım. Ailemi de sanat tutkuma ikna etmeye çalıştım. Tutkumun ve duygularımın peşinden gittim. Sanat eserini her şeye tercih ettim, öğrenmeye başladım. Sanat yolunda ilerlemek doğal bir adımdı. Büyümek ve bu dünyayı anlamak için bir araçtı. İnsan duygularını anlamanın yolunun sanatı ve sanat tarihini anlamaktan geçtiğini düşünüyorum.

Koleksiyonunuzun yapısından biraz bahsedebilir misiniz?

Seçtiğim her sanat eserinde ve sahip olduğum her eserde daima bir bağlantı ararım. Mesajında içerik olan ve basit bir bakış açısıyla tanımlayamayacağımız bir şeyden bahseden sanat ilgimi çekiyor. Artık eskisi kadar kolay büyülenemiyorum; bugün daha eleştirel bakıyorum, parçanın ve sanatçının hoşuma gitmesini istiyorum. Sadece parça değil, aynı zamanda o eserin mesajının arkasında kimin olduğu da önemli. Ben de eserde kullanılan malzemelerin çevresel etkilerine, bu sanatçının potansiyeli olup olmadığına bakıyorum. Sanatçıları hak ettikleri görünürlüğe kavuşturmak benim için çok önemli. Eserin sanatçının tarihiyle bağlantılı olmasının nedeni de bu. Çağdaş sanat

eserlerinden oluşan koleksiyonumda kadın sanatçıların eserleri var. Kadın sanatçılara odaklanarak, kadınların sanattaki rolüne vurgu yapıyorum. Sanat eserimi satın aldığımda yeniden keşfediyorum. Bir kadının sanat eserini beğeniyorum ve kadının sanatındaki eşitsizliği keşfediyorum. Feminist bakış açısıyla kadınların karşı karşıya kaldığı ayrımcılık ve toplumsal cinsiyet hakları eşitsizliklerine karşı kadın sanatçının bakış açısını ifade eden bir koleksiyon yarattım. Yıllar geçtikçe feministler hakkında daha çok şey öğrendim ve dünyadaki eşitsizliği keşfettim. Bu konuda bir şeyler yapmak istedim ve kadın sanatçılardan oluşan koleksiyonum işte böyle doğdu.

Kadın sanatçıların eserlerinden oluşan büyük bir koleksiyona sahipsiniz. Koleksiyon neleri kapsıyor?

Her köşede, her sergide, her sanat etkinliğinde eşitsizliği görüyorum. Küratör, sanatçı ya da koleksiyoner olmaları önemli değil, sanatta kadın her zaman ikinci planda. Eşitsizliğin görünen ile görünmeyen arasında çok ince bir eğilimi vardır. Sanat da bu konuda bir istisna değil. Kadınlar her şeyi kanıtlamak zorunda, biz de her seçimi haklı çıkarmak zorundayız, oysa erkekler yüzyıllardır gücü elinde tutuyor. Bu durumu değiştirmek için ne yapacağımıza odaklanıyorum. Eşitliğin değerini anlayan diğer kadınların desteğiyle bundan sonra gelişebileceğimize inanmaya çalışıyorum. Koleksiyonumda da kadın sanatçıları sürdürülebilir ve küresel bir şekilde görünür kılmaya ve desteklemeye odaklanıyorum. Kadınların özgürlüğünü, güzelliğini onurlandıran bir koleksiyon yarattım. Bu koleksiyonda çağdaş ve genç kadın sanatçılardan pek çok eser var.

Koleksiyonda hangi eserler ön plana çıkıyor?

Koleksiyonumda tablolar ve heykeller bulunuyor. Bu eserleri üretenler İranlı, Ukraynalı, Afganistanlı, Meksikalı, İspanyalı ve birçok ulustan kadınlar. Koleksiyonumdaki her farklı parçada tek bir tarihten bahsediliyor. Bu, herhangi bir parçanın arkasındaki bir kadının hikayesi. Her eserde bir kadının geçmişi var. İşte bu yüzden insanların koleksiyonumu görme fırsatına sahip olmasını istiyorum.

Koleksiyonuza kattığınız ilk eser neydi?

Koleksiyonuma ilk aldığım çalışma, 60'lı, 70'li yılların kinetik sanat hareketinin temsilcilerinden Martha Boto'nun eseriydi. O dönemde onun hakkında pek bir şey bilmiyordum. Sanırım o dönem beni makineler ve arkasındaki mühendislik cezbedti. Daha sonra çalışmalarının sanat dünyasında önemli bir dönemi temsil ettiğini keşfettim, yani onun sayesinde kinetik sanatı, ardından feminist sanatı keşfettim.

Sanat eseri satın alırken nasıl bir yol izliyorsunuz?

Sanat satın alma konusunda pek favori bir yaklaşımım yok ama sanat fuarlarına gitmeyi, sanatçılar ve galerilerle tanışmayı seviyorum. İşte yolculuğum burada başlıyor. Daha sonra ekiple birlikte çalışmaları inceliyor, satın alıp almamaya karar veriyorum.

Kadın sanatçıların eserlerini tanıtmak amacıyla MIA Sanat Koleksiyonu'nu kurdunuz. MIA Sanat Koleksiyonu olarak neler yapıyorsunuz?

Koleksiyonumdan yola çıkarak feminist çizgide bir yapı oluşturduk. Kadınlar tarafından yaratılan, kadınlardan oluşan koleksiyon, çeşitli sanat projeleri aracılığıyla kadınların ve yaptıkları işlerin dünyada görünürlüğünü yaratmayı amaçlıyor. Müzelerle, sanat fuarlarına katılımı desteklemek için çok disiplinli bir ekip ve küresel ağ üzerine kurulan MIA Sanat Koleksiyonu'nda küratöryel ekip bulunuyor. Asya, Orta Doğu, İspanya ve Güney Amerika'da olmak üzere farklı ülkeler için dört küratörümüz var. Her küratör, bir projem olduğunda onun için çalışıyor. Mesela Dubai'de yaptığım son sergiyi İspanyol küratörüm Pepe Reina ile yapıyorum. Çok iyi ve genç bir küratör var, Dubai'ye gidiyor, araştırıyor ve güzel bir sergi yaratıyor. MIA'nın yeni yüzlere, yeni fikirlere, yeni düşüncelere yer açmak amacıyla zaman zaman değişen bir küratöryel komitesi var. Bu yüzden insanlar gibi o da her gün değişiyor. Fikirlerimiz farklı biçimlere bürünüyor; MIA aracılığıyla gelen küratörler de bunu ve geleneksel modellerden farklı olan çalışma şeklimizi biliyorlar. Halkımızın, elbette her zaman MIA'nın anlaşmaları ve değerleri dahilinde, istediklerini yapmakta özgür

"Genç kuşakların bu konudaki farkındalığı beni çok mutlu ediyor. Yeni nesille birlikte başka bakış açılarının da mümkün olduğunu görüyorum."

hissetmelerini istiyoruz. Ekibimiz geziyor, farklı kültürlerle etkileşime giriyor, fikir alışverişinde bulunuyor ve büyüyor; bu bizi çok mutlu ediyor, bir kadının büyümesini izlemek gibi. MIA Sanat Koleksiyonu bu anlamda kadın sanatçılara odaklanan sergileri ve kadınların sanattaki rolünü görselleştiren etkinliklere katılımlarını destekliyor. Proje aynı zamanda küresel ölçekte özel ve kamuya açık seminerler, çalıştaylar ve sergiler aracılığıyla eğitimi teşvik ediyor. Proje, sanatta kadınların geleceğine yönelik vizyonunun altını çizirken, koleksiyonumu da yakından tanıtmaya davet ediyor.

Türkiye'de Elgiz Müzesi ile iş birliği yaptınız. Nasıl bir araya geldiniz?

MIA Sanat Koleksiyonu projesiyle bir araya geldik. Contemporary İstanbul fuarı vesilesiyle, MIA Sanat Koleksiyonu projesinin sanat buluşması için İstanbul'a geldim. İstanbul'u ve atmosferini çok seviyorum. Ama konu sanat olduğunda iş başka bir boyut alıyor. Birçok yerden fuar için davet alıyorum ama bu durumlarda kararı ben vermiyorum. Eğer fuara gideceksem, herhangi bir sebeple giderim. Bu yüzden bu seneki buluşmaya da bir sebeple gelmek istedim. Bir arkadaşım beni Elgiz Müzesi'nin kurucuları Can ve Sevdâ Elgiz ile yan yana getirdi ve onlarla bir panel organize ettik. İtalyan Dott. Vittorio Urbani moderatörlüğünde "Kadın Sanatçıların Yaşadıkları, Bir Sosyal Adaletsizlik Örneği mi? Günümüzde Sanat Alanında Kadın Olmanın Zorlukları ve Avantajları" başlığı altında düzenlenen panelde ben ve sanatçı Nilbar Güreş konuşmacı olarak yer aldım. Elgiz Müzesi kurucuları kadın sanatçılar hakkında daha fazla bilgi edinilmesi konusunda harika bir panel düzenledi.

İstanbul'da sanatseverlerle bir araya gelmek hangi duyguları beraberinde getirdi?

Bu coğrafya birçok medeniyeti ağırlamış, değerli kültüre sahip bir yer. Sizin kültürünüz de oldukça anaerik bir yapıya sahip, bunu çok seviyorum. İstanbul'a gelmek, sanatçıların eserlerini, stüdyolarını ziyaret etmek, onlarla sohbet etmek benim için oldukça ilham vericiydi. Fuarın açılışında birçok insanla konuştum, onlarla iletişime geçmek çok fazla duyguyu beraberinde getirdi. Türkiye, gördüğüm en güzel ülkelere biri. Burada, sizlerle birlikte olmak çok güzel.

Bu coğrafyada etkilendiğiniz, bir araya geldiğiniz sanatseverler, koleksiyonerler var mı?

Türkiye'den pek çok sanat koleksiyonerini tanıyorum. Bu gelişimde genç koleksiyonerlerle tanışırken bir adam dikkatimi çekti. Konuşurken 28 yaşında ve 100 parça koleksiyonu olduğunu öğrendim. Buna çok şaşırdım. Genç kuşakların bu konudaki farkındalığı beni çok mutlu ediyor. Yeni nesille birlikte başka bakış açılarının da mümkün olduğunu görüyorum. Bir diğer sevdiğim isim ise, Leyla Alaton. Birkaç yıl önce Dubai'de bir arkadaşım vasıtasıyla tanıştım. Güçlü karakteriyle iyi bir sanatsever ve koleksiyoner. Beni etkileyen

isimlerden. Kadın sanatçılara da büyük destek veriyor. Buradaki panelime de geldi ve beni destekledi. Türkiye'deki genç koleksiyoner Emir Bahadır'ı yakından takip ediyorum. Bütün sanatseverler bana daha fazlasını yapmam için ilham veriyor.

Koleksiyonunuzla ilgili gelecek hayalleriniz neler?

Koleksiyonumla ilgili birçok fikrim var ama en güzel hayallerimden biri, kadın sanatçıların eserlerinden oluşan bir müze kurmak. Bir diğer hayalim ise, yoksul insanların sanata erişimini sağlamak. Bu konu hakkında MIA Sanat Koleksiyonu olarak projeler geliştiriyoruz.